

ACC. N:R M. 15596:1-5.

Landskap: Skåne Upptecknare: Sante Gudmundsson
Härad: Bjäre Berättare: " " Förelövsholm
Socken: Förelöv Berättarens yrke: f. d. bokbindare
Uppteckningsår: 1960 Född år 1895 i Förelöv

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Textilerna i hemmet. s. 1-5.

N. No. 163

12/10-60

Skriv endast på denna sida.

Förslovsholm den 10 okt 1960

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

M. 15596.

Brev! bif. uppgt.

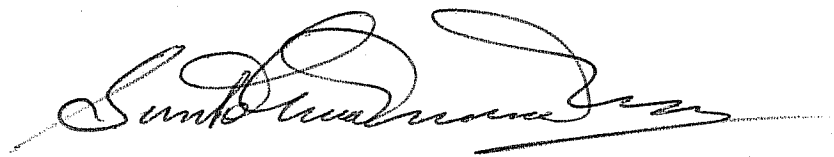
Folklivsarkivet

Lund.

Översänder härmed frågelista 163 jämte de svar som jag försökt så gott jag kunnat besvara. Mina uppgifter äro hämtade ur minnet från mitt barndomshem i Karstorp Förslovsholm (en mindre lantgård där man inte hade råd att hålla något lyx utan det mesta måste tillvarkas på gården av gårdens folk eller dess tjänare.

Jag är mycket intreserad av dessa frågelister så om Ni finner mina svar värda att ha så vill jag gerna fortsätta att besvara dylika .

Högaktningsfullt

Textilerna i Hemmet.Mattor

I vårt hem i Karstorp i Förslövs socken av Kristianstads Län hade vi skurgolv till omkring sekelskiftet, närmast därefter täcktes golvet med trasmattor. Korkmattor började vi använda år 1915 i ett rum. I salen hade vi bart trägolv. I storstugan (som även var dagligstuga) hade vi efter sekelskiftet trasmattor. I kammaren också trasmattor. Trasmattorna vävdes i hemmet, korkmattan köptes i lanthandelen. Trasmattorna användes i regel som helt täckande hela golvet. Under sommaren kunde ibland mattorna läggas en cirka 6 tum från varandra så att golvet på dessa 6 tum då blev bart. I mitt barndomshem skaffade vi ej mjuk matta på något golv så länge jag bodde där. Självt skaffade jag min första mjuka matta år 1940. I mitt barndomshem och ej heller i mitt nuvarande hem användes ej tyor..

Gardiner

I mitt barndomshem användes tvärgardiner fram till omkring 1905, därefter blev det modernt med långgardiner i vissa rum. Som gardinstänger användes träkäppar (så kallad rundstav) på vilka gardinerna trädde på. Fram till år 1905 tror jag inte att vi använde annat än hemvävda gardiner, därefter användes såväl hemvävda som köpta gardiner.

Forts blvd 2

Draperier.

I mitt barndomshem fram till 1915 användes ej draperier.

Bonader.

Några större väggbonader förekom (så vitt jag minnes) ej i mitt barndomshem, men strax efter sekelskiftet började vi att på ett eller två ställe i salen sätta upp någon hemmasydd och hemmabroderad mindre väggbonad. Jag minnes en som var sydd med gula bokstäver på vitt linne, där stod "God vän är alltid välkommen", En annan något senare bonad hade följande ord. "Fågeln säker fäste, människan bygger bo. Eget lilla näste, ~~den~~^{den} bästa ro."

Bordets dukning.

Själv har jag alltid duk på borden. På köksbordet Vaxduk, på bordet i finrummet använder jag olika dukar men näst har jag då inte måltider intages en Persisk sjal som min mor fick som brudsjal. Vid måltider använder jag helst helvit linneduk men använder ej tabbletter eller plast. I mitt barndomshem användes först det stora lämmabordet utan duk, senare användes vaxduk, och vid högtidliga tillfällen någon hemmavävd vit duk. I salen var alltid det stora runda bordet försett med en kulört duk. I regel var dukarna så stora att det helt täckte bordet.

Forts blad. 3.

Forts. fr. blad 2

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3

Vid högtidliga tillfällen användes hemvävda servetter av linne, de voro i regel märkta med husmors initialer, så var även förhållandet med dukar handukar o dyl.. Peppersservetter har inte använta förrän i senare tid. Servettväskor eller servettringar har aldrig använts av mig eller i mitt barndomshem. Servetterna lades fram vikna..

I mitt barndomshem odlades lin vilket även bereddades till garn på gården, av detta lin vävdes sedan dukar, servetter, lakan m.m. Löpare och tallriksmellanlägg har aldrig använts annat än i senare tid.

På bord, byrå o dyl. användes i regel hemvävda kulörta dukar.

Vi hade uteslutande endera målade eller omålade möbler, i senare tid började man använda polerade möbler i salen.

Stoppade möbler, kuddar, dynor.

I mitt barndomshem användes ej stoppade möbler så länge jag bodde där .

Efter 1919 skaffade jag stoppad soffa, stolar och senare fåtöljer.

den första stoppade soffan var klädd med möbelklot, senare med tyg, dessa klädda möbler köptes på aktion.

Kuddar stoppade med fjäder och dun användes och voro de i regel klädda med hemmabroderat tyg, användes på träsoffan.

Färd på blod 9

forts. fr. blad 3.

Sängutrustning

I vårt hem förekom först hemsnickrade trä-sängar i form av lådor. ~~XXXX~~
 Strax förre sekelskiftet tillverkades eller köptes sängar vars halva
 kundeutdragas om den skulle användas för två. ~~XXXXXX~~ ^{Sänghalvorna} var försedda
 med hel träbotten. Först användes halm till ungefär sekelskiftet,
 därefter skars halmen till hackelse som fylldes i hemvävda dynevar,
 de kunde även vara fyllda med ängshö. Närmast ^{Träbotten} ovanpå i sängen låg
 dessa nämnda halm eller hackelsemadrasser. Kuddar o dyner fylldes
 med höns- eller gåsfjäder eller dun.
 Bolster, madrass, kudd och dynvar var fram till mot 1910 uteslutande
 hemvävt av på gården odlad och berett lin. Nyare sängutrustningar
 av köpt material började så smått att användas efter sekelskiftet
 men kom inte till mera allmänt bruk förrän omkring 1900 talet.
 I min barndom användes endast underlakan. Efter 1910 har alltid
 använts både under- och överlakan som täckte hela bädden.
 Kuddarna var i regel överdragan med kuddvar som i likhet med
 lakan och örngott var hemvävt på gården.

Forts på blad 5

forts.fr.blad 4.

Laken och kuddvar av skin och läder har jag aldrig hört om, men vi hade i vårt hem Fårskinnsfällar (hemmatillverkade) dessa användes särskilt om vintern när det var kallt. Ryor förekom ej men sängtäckten hade vi.

Jag har använt stickat vaddtäckte samt fjäderdyna. Sängtäcket = sängöverkast i äldre tider var alltid hemvävt. Sängen var i regel bäddad för liggning med ~~sängtäckte~~ sängöverkast. Förre sekelskiftet och kanske något år senare hade vi alltid i vårt hem över sängen ett så kallat sängomhänge ett hemvävt tygstycke som drogs över den över sängen uppsatta sängkronan.

Olika textilier.

Brickhållare har använts av linne handdukar av hemvävt linne paradhanddukar också av linne. Skurtrasor disktrasor grytlappar lampslöjor och lampslöjor har även använts i mitt hem.